

Politiken modtog i denne uge

334 læserbreve og debatindlæg

22 læserbreve og debatindlæg handlede om demokratidemonstrationer og oprør i Egypten

Ikke før den sidste frø, den sidste fugl og den sidste fisk ...

GRØN VÆKST
MORTEN BJERRUM
BIOLOG

... ER FORSVUNDET fra den danske natur, helmer landbruget i kampen mod anstændige reguleringer af deres adfærd og udnyttelse af vores alle sammens naturarv. Miljøministeren har nu besluttet at udsætte begrænsningerne i kvælstofudledninger frem til år 2027 i stedet for år 2015.

Landbrugets organisationer og landbrugslobbyforeningen Bæredygtigt Landbrug har, med trusler om tab af danske arbejdspladser og oprør fra Venstres bagland, formået at få ministeren til at ændre mening. At 'Grøn vækst' i forvejen var et utrolig tyndbenet program, hvor landbruget allerede har haft afgørende indflydelse, gør ikke situationen mindre tragisk.

Hvor længe skal denne lille procentdel af Danmarks befolkning have lov til at beholde så uforholdsmæssig stor indflydelse på lovgivningen? Danmark er ikke længere primært et landbrugsland. Landbruget er et vigtigt erhverv, men de overdriver stærkt antallet af arbejdspladser, som er direkte relaterede til erhvervet, og man kan ikke undgå at tænke på det år, hvor salget af Aquas plade 'Barbie Girl' overgik landbrugseksporten i indtjening! Der skal altså ikke meget kreativ klasse eller innovation til, før landbruget blegner som erhverv.

OG HVAD er så konsekvenserne af dette erhvervs maltraktering af naturen?

Oprydning fra landbruget koster os milliarder hvert år. Vores grundvand forurennes, så vi snart ikke mere har rent drikkevand. Utallige undersøgelser har vist, at befolkningens velfærd og sundhed forøges ved adgang til natur og fuglesang. Huspriserne stiger i områder med meget natur. Huspriserne falder i områder plaget af gyllelugt og ensformige, uendelige marker. Moderne industri-landbrug er fuldautomatiske og giver stort set ingen arbejdspladser til andet end underbetalt østeuropæere. Dette medfører ikke vækst i yderområderne - tværtimod. Den natur og det fritidslandskab, som mange higer efter at kunne rekreere i, bliver mindre og mindre. Landbrugsstøtten fra EU opretholder udnyttelsen af marginale arealer, som i sig selv er urentable.

Op her er det så, at landbruget truer os med at flytte udenlands! Ja værsgo. Flyt endelig. Set fra et dansk synspunkt er det kun ønskværdigt, at de værste landbrug flytter langt væk herfra, hvis ikke det samtidig var en umoralsk eksport af dette svineri til fattigere lande, som endnu ikke har nogen lovgivning på plads.

ER DER DA ingen fremtid for dansk landbrug?

Jo, men landbruget har valgt et spor, hvor man konkurrerer på pris og mængde. Hvis vi ønsker at bevare nogenlunde anstændige arbejdsforhold og indtjening i Danmark, så vil vi ikke kunne blive ved at konkurrere på disse parametre, for der vil altid være et sted i Polen, Ukraine eller Kina, hvor nogle kan producere billigere end os. Hvorfor sætter man ikke i stedet på kvalitetsprodukter, økologi og sundhed? Det ville give os en langt bedre niche, hvor der er mulighed for udvikling, innovation og branding, og samtidig ville vores natur, dyr, planter og befolkning få det bedre.

Kom nu væk fra rygmarvsreaktionerne, landmænd, og træd ind i en bedre verden, hvor vi vil blive set som fremsynede foregangsmand.

Forskerfusk og subprimelån

Det akademiske marked er som det finansielle marked: Aktier sælges undertiden til priser, der er højere end deres reelle værdi. Det leder til bobler og krak. Videnskabelig snyd er et eksempel på sådanne kriser. Men hvor det på det finansielle marked er pengebeløb, der går tabt, er det i videnskaben først og fremmest tillid.

PENKOWA-SAGEN
VINCENT F. HENDRICKS & DAVID BUDTZ
PEDERSEN
HHV. DR. PHIL. PROFESSOR I FILOSOFI OG
PH.D.-STIPENDIAT I FILOSOFI

DET ER ET fundamentalt problem, når ledelsen på Københavns Universitet gør spørgsmålet om Milena Penkows videnskabelige snyd til en personale-sag. Snyd i videnskab er ikke kun en sag mellem ledelse og medarbejder, men berører hele kollektivet af forskere, der lever på hinandens tillid. Ligesom når en bank krakker, er det ikke kun den administrerende ledelse, der må bære tabene. Det er alle, der har investeret deres tillid og penge i banken. Bobler i finansverden og bobler i videnskaben er ét og samme fedt.

Baggrunden for krakket i Amagerbanken og tilsvarende finansielle institutioner globalt er efterhånden blevet klar: Lånefinansieret handel med finansielle aktiver og instrumenter viser sig ikke at besidde den reelle forbindelse til de ting, der formodes at sikre deres værdi. Når kreditorer efter et krak spørger, hvor meget aktieporteføljer (der ellers synes at være sikret i spredte gældsobligationer og understøttet af millioner eller milliarder af kroner optaget i pantelån) i virkeligheden er værd, er svaret, at værdien ikke er mere eller mindre, end hvad ejendommen kan sælges for. I nogle tilfælde ingenting. I andre tilfælde kun den værdi, der fremgår af bankens flotte PowerPoint-præsentationer.

Også videnskaben er et marked, hvor værdien af ethvert forskningsprojekt i sidste instans er sikret med henvisning til virkeligheden. Hvis virkeligheden ikke er som beskrevet i en forskningsartikel eller forelæsning, er forskningen ikke meget værd. En artikel, som eksempelvis hævder, at autisme skyldes vaccination af børn, eller at terrorisme alene skyldes religiøs indignation, bliver kun en god forklaring, hvis det viser at være samstemmende med, hvordan verden er indrettet. På det videnskabelige marked er en sandfærdig forklaring derfor den gyldne standard.

Det akademiske marked er som det finansielle marked: Aktier sælges undertiden til priser, der er højere end deres reelle værdi. Det leder til bobler og krak. Videnskabelig snyd er et eksempel på sådanne kriser. Men hvor det på det finansielle marked er pengebeløb, der går tabt, er det i videnskaben først og fremmest tillid. Sagen om den svindeklagede hjerneforsker Milena Penkowa er et tydeligt eksempel.

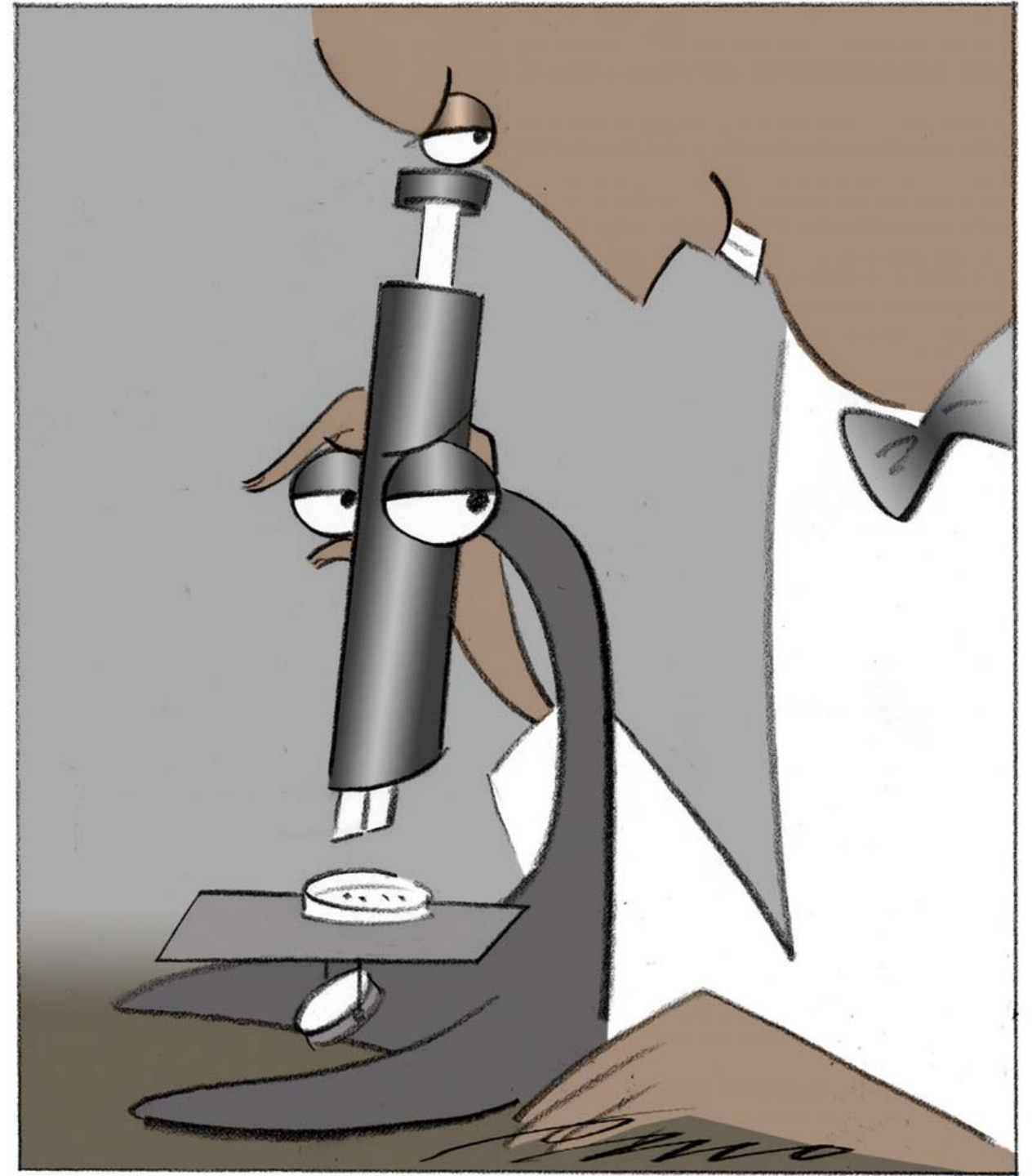
ENHVER, DER FORLADER sig på en forsker, der snyder, eller på anden måde

har sin tillid bundet til det system, hvori der finder snyd sted, må realisere sine tab. I videnskaben kan det for eksempel medføre, at en forskningsartikel trækkes tilbage. Men hvad værre er, kan det betyde, at andre artikler, der ikke er forfattet af svindleren, men som refererer til, eller forlader sig på, svindlerens resultater, ligeledes må se deres resultater problematiseret. Spredningen af mistillid kan endda gå endnu længere og skade en endnu større kreds af forskere. Det sker, hvis der opstår generel mistillid til instituttet, universitetet eller forskningsverdenen som helhed, der underlægges nye kontrolformer eller får vanskeligere ved at opnå bevillinger.

Skadeseffekterne forplanter sig langt ud over det individ, der satte lavinen i gang, og de kan ikke forbedres ved, at forskningsledelsen stiller den enkelte forsker til regnskab. Situationen er dystert. På den ene side må vi have tillid til, at forskerne udfører deres arbejde korrekt, de færreste har ressourcer til at gå resultaterne efter, endsiige kompetencer til at gå ind i detaljerne i et specialiseret forskningsområde. Det gælder undertiden også de bedømmere, der uddeler videnskabelige grader, bevilinger eller priser. På den anden side har vi intet andet valg end at genetablere tilliden, hvis den bryder sammen.

Som det ses i både finans- og forskningsverden, så er succes individuel, mens krise er et kollektivt anliggende. Kollektivet må afbøde for individets svindel og træffe de fornødne foranstaltninger for at genetablere tilliden. Her vil nye udefrakommende kontrolinstanser være en ringe hjælp. Bedømmelsesprocedurer og tillid i videnskaben er pr. definition meget følsomme over for snyd, overdrivelser og gråzoner, hvor forskningsresultater tages til indtægt for mere, end de viser. Men den interne fagbedømmelse er den bedste af de mekanismer, der findes. Eller med en modificering af Winston Churchill: Fagfællebedømmelse er en af de værste beslutningsformer, problemet er, at alternativerne er langt værre.

Internationale studier viser tilmed, at der ofte sker det modsatte, når kontrollen forsøges strammet. Hvis forskersamfundet underkastes rigide former for kontrol og vurdering, vil forskerne, navnlig dem, der i forvejen er interesseret i at snyde, hurtigt finde nye måder at omgå systemerne på. Det kender vi fra internettets verden, hvor hackere konstant er i kamp med nye antivirusprogrammer og omvendt. Resultatet er et massivt ressourcespild for både administratorer og forskere. I stedet for at afbøde skaden fra mistilliden

Tegning: Per Marquard Otzen

forplanter mistilliden sig til endnu flere grene i systemet.

VIDENSKABELIG SNYD er imidlertid kun et ekstremt eksempel på denne situation. Andre lignende eksempler, der ligger i gråzonen, opstår, når forskere ønsker at presse bestemte resultater eller forskningsområder imod større prestige. På grund af den ressourcetekamp, som i dag foregår på universiteterne, kæmper alle forskere og forskningsområder med hinanden om at tiltrække forskningsmidler, medieomtale og studerende. En effektiv strategi kan være at presse argumenterne og resultaterne helt til grænsen, og nogle gange over ud over kanten.

Et kendt eksempel er, når nye prestigevidenskaber bryder frem og hævder, at de kan beskrive og forklare alt, hvad tidligere videnskaber ikke har formået. Her opstår risikoen for videnskabelige 'subprimelån'. Neurovidenskaberne hævder f.eks. undertiden, at de om få år vil være i stand til at forklare al menneskelig handling, intention, moral og æstetisk sans. Det er stærkt usandsyn-

ligt ud fra enhver berettiget henvisning til disse videnskabers nuværende forklaringskraft. Alligevel er det effektivt at presse aktierne i neurovidenskaben op. Det giver flere penge mellem hænderne på forskerne, selv hvis det senere viser sig at være en boble.

Det bedste middel imod snyd og urealistiske forventninger, der alle har det til fælles, at de fraviger robuste finansielle eller videnskabelige forklaringer, er at undgå for store udsving. Mistillid i det finansielle marked er et af de største problemer, der opstår efter en boble. Det har ikke kun virkning på de finanshuse og aktiehandlere, der pressede værdierne kunstigt op. Det har konsekvens for den samlede finansielle struktur, hvor konsekvensen er, at reelle værdier efterfølgende bliver undervurderet. Tyskland har til eksempel haft det laveste udsving i boligpriser før og efter finanskrisen og er samtidig kommet hurtigt ud af krisen. Man kan antage, at det tyske system har haft en stærk tillidskultur, der hurtigt har kunnet restaurere tilliden med positiv virkning for den videre handel.

Når man presser antallet af rotteforsøg op i en forskningsartikel eller doktorafhandling, som Penkowa står anklaget for, er det et forsøg på at forøge artiklens pålidelighed og signifikans. Men viser det sig at være et falsum, er det ikke kun svindleren, der bærer tabet. Det udløser et krak, der får systemiske konsekvenser. Ligesom en holdbar finanspolitik er det bedste værn mod sådanne kaskadeeffekter, så skal der skabes mekanismer, der tilskynder til mådehold og saglighed.

VIDENSKAB ER en sårbar proces. Det viser Penkowa-sagen tydeligt. Skatteydere og politikere må sidde tilbage og tænke over, hvordan sagen kunne komme så vidt. Men sagen er uløselig. Den viser os et fundamentalt træk ved en række af de avancerede videnskabelige skaber, vi alle er medlemmer af i det moderne videnssamfund, nemlig at tillid er nødvendig og ikke kan erstattes med kontrol. Det bedste, vi kan gøre som forskersamfund, er at gøre os fortjent til den respekt og tillid, der udvises fra det omgivende samfund og konstant være os forpligtelsesbevidste.

Rushy revser: Demokrati i Egypten ... don't tell it, show it!

SOM MILLIONER AF mennesker over hele kloden sad jeg også på første parket torsdag aften med et hårdt greb om fjernbetjeningen og øjnene klistret til skærmen og fulgte revolutionen i Egypten. Jeg sad helt ud på kanten og turde ikke blinke med øjnene for ikke at gå glip af det historiske øjeblik, der var ved at udspille sig i Egypten netop i samme sekund.

Frygten lurede lige i baggrunden for, at det kunne gå helt grasset, når som helst. Specielt efter Hosni Mubarak havde holdt sin tale. Jeg havde ikke lyst til at gå i seng og overlade masserne til sig selv. Men det

RUSHY HØJBJERG

var først fredag aften, at nyheden om, at Hosni Mubarak havde trukket sig, endelig kom. Gud ske tak og lov, at det lykkedes - uden blodbad. Det var en stor dag for frihedskampen og demokratiet, lød det fra samtlige kloge hoveder verden over. Men er det den samme form for demokrati, vi taler om, uanset hvor vi kommer fra?

Er det virkelig den bedste styreform, der sikrer alle deres ret og pligter i et

samfund? Vi er ikke selv i tvivl om svaret - at det er det, unægtelig.

Men tør vi så med det udgangspunkt lade egypterne gå hele vejen og lade demokratiet sejre? Tør vi åbne op for debatten og lade det bedste argument sejre? Også hvis det indebærer, at der kommer nogle synspunkter frem, som vi ikke kan lide? Eller der kommer kræfter til magten i Egypten, som vi ikke bryder os om?

HIDTIL HAR VI i Vesten ikke gjort særlig meget for at sikre demokrati eller menneskerettigheder i Mellemøsten. Vores egoistiske fokus har ligget på at støtte de kræfter, der så ud til at kunne garantere stabilitet, så vi på den måde kunne undgå terrorisme. Derfor har det også været en belejlig position at indtage, at vi ikke ville gå for meget i dybden med vores krav om demokrati. Men hvor længe kan vi fortsætte denne kurs? Den seneste udvikling i Mellemøsten tvinger os nu ud af vores bekvemlighedszoner og til at tage stilling og ansvar.

Gode intentioner og ønsker gør det ikke alene. Måske skulle vi lære af lektionen fra Pakistan, så vi undgår samme kata-

strofe i Mellemøsten. Da russerne invaderede Afghanistan, blev Pakistan Vestens ven, som hjalp til ved at rekruttere og træne mujahedinerne til at bekæmpe russerne.

Men da russerne først var væk, forsvandt Vesten også lige så hurtigt fra området og overlod ansvaret for fire millioner

“ Det kan godt være, at vi ikke kan lide det islamiske broderskab, men med hvilke demokratiske argumenter kan vi forsøre, at de ikke må stille op til et frit valg? ”

er afghanske flygtninge i grænseområdet til Pakistan. Det gav grobund for religiøse koranskoler og bevægelser, der fandt næring blandt de unge på de pakistanske skoler og universiteter.

For mange unge pakistaner var der ikke noget brugbart alternativ til de religiøse grupperinger. Det politiske system sejlede. De bærende institutioner i samfundet var korrupte, og de kræfter, der kæmpede for demokrati og ligestilling,

blev bremset eller truet til tavshed. Sammenhængskraften i samfundet blev hædet til ærkefjenden Indien samt stolthed over testen af den 'islamiske' atom-bombe, der beviste, at man gav Indien kamp til strengen.

Men så faldt de to tårne i New York 11. september 2000. Og pludselig fik Vesten, med præsident George W. Bush i spidsen, brug for at genopfriske og lære navnet på USA's tidligere gode ven i Pakistan. Endnu en krig blev indledt i Afghanistan, denne gang af USA, med en melding om, at hvis ikke Pakistan gik med, så ville det blive opfattet, som man gik imod USA. Med armen bag ryggen kunne præsident Musharraf ikke gøre andet end at melde sig under den amerikanske fane og gå med i krigen mod terror - stik imod befolkningens og sin efterretningstjenestes ønsker.

DE MANGE ÅR, der gik mellem de to krige, efterlod den menige pakistaner desillusioneret. Man stoler ikke på Vestens meldinger om udbredelse af demokrati, for man ved jo af erfaring, at lige så snart Vesten og USA's politiske interesser i om-

rådet er væk, så forsvinder de igen og lader pakistannerne sejle deres egen sø. Om det er en demokratisk valgt leder, eller om det er en diktator, der leder landet, spiller ingen rolle, så længe vedkommende danser efter Vestens pibe. Den eneste sikre taber i det spil er en civil befolkning, der kun kan se frem til en dystert fremtid uden håb for, at det bliver bedre.

Derfor skal vi ikke gentage den fejl i Egypten. Mange egyptere har store forventninger til os. Og med rette. Derfor er vi nødt til at tage vores ansvar alvorligt. Vi skal finde de ressourcer kræfter i form af bevægelser og foreninger, da det er dem, der skal etablere og udvikle de institutioner, som skal drive den demokratiske proces. Den menige egypter skal fra bunden lære at opbygge en demokratisk kultur, hvor der er plads til, at enhver borger tør give sin mening til kende uden frugt for repressalier. Det kræver en ny opdragelsesmodel. Og vi kommer selvfølgelig ikke uden om, at der både skal ydes fysisk og økonomisk hjælp.

Noget af det værste, der kan ske, er, at vi selv kommer til at fremstå udemokratiske, når vi prædiker demokrati. Det kan

godt være, at vi ikke kan lide det islamiske broderskab, men med hvilke demokratiske argumenter kan vi forsvare, at de ikke må stille op til et frit valg? Kunne man stille det samme krav til Kristendemokraterne eller andre, hvis holdninger man ikke synes om?

Jeg beklager at skulle gentage mig selv: Demokrati er en gave, som ikke alle folkeslag har været forundt at få ind under huden. Vi skal værne om vores demokrati-model, der er verdens bedste. Vi må (og bør!) med demokratiske midler missionere og søge at få vores model udbredt til andre lande og regioner. Selv om demokrati betyder, at toserne/fundamentalister risikerer at få magt. I Egypten såvel som det allerede er sket i Danmark.

Men der er ingen vej udenom, hvis der skal blive tale om et demokrati, som vi i Vesten vil agte og forsvare. Også islamisterne skal have retten til at deltage - for alternativet er værre, nemlig et udemokratiske styre. Så don't tell it - show it. Vi skal vise egypterne, hvad demokrati går ud på ved netop at tillade de bevægelser, vi helst var foruden.

rushy.hoejbjerg@pol.dk